

KIRUNA

Information

"Kirunan kunta oon hallintokunta kolmele kansaliselle minuriteettikielele"

Sortera rätt i juletider!

**Förslag på
torg och park
i nya centrum
– Tyck till!**

**Psykiatrins dag:
Våga prata om
psyksisk ohälsa**

*Byggnadsinspektör
Viktor Linder förklarar
strandskydd*

Bygglövs- kontoret är redo

Bygglövschef Kristoffer Johansson berättar senaste nytt från bygglövskontoret. "Vi är redo att bygga nytt förtroende."

**Café Metropol:
Ny mötesplats invigd**

"Tyck till om torg och park"

När förra numret av Kiruna Information kom ut så var marken fortfarande bar och mörkret nästan ogenomträngligt. Sedan gick det snabbt! Över en helg föll all den snö som jag och säkert många andra har längtat efter, och Kiruna är nu den vita vinterstad som vi är vana vid att se vid den här tiden på året. Dessutom närmar sig julafton i rask takt, så när den här tidningen landar i din brevlåda så är det inte många dagar kvar innan tomten förhoppningsvis knacker på.

I det här numret av Kiruna Information kan du bland annat läsa om vår bygglovsverksamhet. Den har länge varit ett hett samtalsämne bland Kirunaborna och vi har många gånger fått dåligt betyg i olika undersökningar, bland annat för att handläggningstiden för att få ett bygglov har varit för lång. Därför känns det jätteroligt att vi nu kan berätta om våra förkortade och effektiva handläggningstider och om hur du som söker bygglov kan få hjälp av dem som arbetar på bygglovskontoret. Bläddra till mittuppslaget för att läsa mer om detta!

Förutom bygglovsverksamheten så kan du också läsa om kulturfesten på Blomstergården i Vittangi, om psykiatrins dag och om det senaste som händer kring E10 efter att vägplanen har vunnit laga kraft. Dessutom får du följa med Henrik Lindmark, fastighetsförvaltare i östra kommundelen, under en dag på jobbet. Missa heller inte artikeln på sidan 3 som handlar om att vi nu har ett förslag till torg och park i nya Kiruna. Förslaget är än så länge ett utkast av hur det kan komma att se ut, och nu vill vi veta vad DU tycker! Det är vi som bor och vistas i Kiruna som är experter på hur vi vill att torget och parken kan användas bäst, så ta chansen att tycka till.

Nästa gång Kiruna Information kommer hem till dig är det redan 2016, så till dess vill jag önska er alla en riktigt god jul och ett gott nytt år! ■

Peter Niemi
Kommunchef, Kiruna kommun

Peter Niemi, kommunchef

  Följ Kiruna kommun på Instagram och Facebook

KIRUNA

Information

KIRUNA information ges ut av Kiruna kommun och delas ut till alla hushåll i kommunen.

Ansvarig utgivare: Peter Niemi

Redaktör: Maria Lindgren

Kontakta redaktionen:

E-post: maria.lindgren@kommun.kiruna.se

Telefon: 0980-708 23 | **Växel:** 0980-70 000

Besöksadress: Kiruna stadshus,

Hjalmar Lundbohmsvägen 31.

Postadress: Kiruna kommun, 981 85 Kiruna.

Redaktion: Maria Lindgren, Ulrika Isaksson, Anne-Sofie Koivisto, Stefan Wikström, Marianne Nordmark, Renitha Johansson, Kristoffer Johansson, Kiruna kommun, Stina Johansson, Tekniska Verken samt Petra Sternlund, Krauz & Co.

Grafisk produktion: Krauz & Co. reklambyrå
Omslagsbilden till Kiruna Information nr 5/2015 är tagen av Petra Sternlund.

OMSLAGET:

Bygglovskontoret
informerar sid 12-15

I KIRUNA INFORMATION NR 4-2015

Vi har ett förslag ..... sid 3

Ny sträckning väg E10 ..... sid 5

Flytt av träd på försök ..... sid 6

Kulturfest i Vittangi ..... sid 7

Minoritetsspråk vi förvaltar
..... sid 8

Systrarna Lampa håller
"ordning och reda" ..... sid 10

Tema: Bygglovskontoret .....
..... sid 12-15

Biblioteket satsar på
ungdomar ..... sid 16

Psykiatrins dag ..... sid 17

Henrik – Kirunabostädens
förvaltare i Vittangi ..... sid 18

Så ska intresset för teknik
och naturvetenskap öka ... sid 20

Information angående
tillämpningsregler och
avgifter förskola ..... sid 21

Sortera rätt i juletider. .... sid 22

Notiser. .... sid 23

SISTA SIDAN:
Nu är Kirunas
nya mötesplats invigd!

Vi har ett förslag!

Tycker du att vi är på rätt väg?

2013 vanns arkitekttävlingen för nytt centrum av White arkitekter. Sedan dess har de tillsammans med Kiruna kommun arbetat med att utforma förslag för de olika delarna av Kirunas nya centrum. I slutet av november presenterades förslaget för torg och park. >>

Text: Maria Lindgren | Illustration: White arkitekter

Eva Ekelund, mark- och exploateringschef och Christoph Duckart från White Arkitekter träffade Kirunabor på Coop som fick tycka till om förslagen på nya torget och nya stadsparken.

>> **T** **Tyngdpunkten i förslaget** för det nya torget är att torget ska vara en plats där det finns möjlighet till både aktivitet och möten med andra människor. Förslaget innefattar många sittplatser samtidigt som det finns plats för större arrangemang så som festivaler och marknader. Torget ligger dessutom bara ett kvarter bort från stadsparken, som även den kan användas vid olika arrangemang i stadskärnan.

Enligt förslaget finns det, förutom olika arrangemang, även möjlighet till en hel del andra utomhusaktiviteter i den nya stadsparken. Det finns bland annat plats för att anlägga en isbana om vintern samt stora grönytor som på sommaren kan användas för olika lekar och aktiviteter.

I samband med att förslaget för torg och park presenterades var arkitekterna tillsammans med representanter från kommunen ute på olika platser i Kiruna för att träffa och få in synpunkter från Kirunaborna, bland annat på Coop Forum och Ica Kvantum.

– Vi vill tacka för alla synpunkter som kom in under dagen, de tar vi med oss i vårt fortsatta arbete. Fortfarande finns chansen att påverka, så det är viktigt att de som ännu inte har kommit med synpunkter tar chansen att göra det, säger Eva Ekelund, mark- och exploateringschef. ■

Eva Ekelund vill att Kirunaborna ska passa på att tycka till. "Det är viktigt att vi får in synpunkter." På bilden till höger syns Sam Keshavarz, White Arkitekter, berätta om förslaget för kunder på Ica Kvantum.

FÖRSLAGET FÖR TORG OCH PARK
finns att se på www.kiruna.se/kommun samt i stadshuset och på Kiruna stadsbibliotek. Synpunkter kan du lämna via e-post till: stadsomvandlingen@kommun.kiruna.se

Illustration: White arkitekter

Beslut taget om ny väg E10

I slutet av oktober 2015 meddelade Trafikverket att regeringen sagt ja till ny E10 genom Kiruna.

Vägplanen för ny E10 blev överklagad vilket har gjort att beslutet har dragit ut något på tiden. Under ett regeringssammanträde i slutet av oktober blev det dock klart att några av överklagandena avvisas och andra avslås. Det innebär att vägplanen nu har vunnit laga kraft.

– För kommunen är det här ett viktigt beslut eftersom det innebär att Trafikverket tillsammans med oss kan påbörja arbetet med en ny vägsträckning förbi stadskärnan, säger Eva Ekelund, mark- och exploateringschef.

Huvudinriktningen är att tillåta trafik på nuvarande E10-sträckning så länge som möjligt. Om den nya vägen inte blir klar innan den gamla blir ofarbar till följd av sprickbildning innebär det att trafiken delvis får ledas om tillfälligt via Silfverbrandsgatan, Hjalmar Lundbohmsvägen och Stationsvägen.

Området kring Sandstensberget berörs av vägplanen för ny E10 och eftersom det är ett väldigt populärt friluftsområde för Kirunaborna så har kommunen ställt krav på åtgärder som minskar påverkan. Enligt Trafikverket kan sådana åtgärder vara till exempel broar som anläggs för att man med skoter, skidor eller till fots ska kunna passera under vägen på ett säkert sätt. Vissa skidspår kommer också delvis att få nya sträckningar så att de uppfyller kraven för World Cup-spår.

Trafikverket arbetar just nu med kompletterande vägplaner för anslutningar till Kurravaaravägen och Hjalmar Lundbohmsvägen, samt gång- och cykelvägar för nya E10 och passager för dessa. Samråd pågår för dessa fram till våren 2016.

– Vi är angelägna om att få in synpunkter från allmänheten kring de kompletterande planerna. Det är värdefull information vi kan få genom att ta del av hur människor i Kiruna rör sig och hur deras behov ser ut kring exempelvis gång och cykelvägar, säger Annika Larsson, Trafikverkets projektledare för Kiruna-projektet. ■

Läs mer om väg E10 på Kiruna kommuns hemsida:
kiruna.se/Stadsomvandling/Infrastruktur/E10/

Träd tar plats i Nya Kiruna

Text och foto: Stina Johansson

Inte bara hus och konst ska flyttas till nya stadskärnan. Just nu pågår ett projekt där man flyttar träd. Först ut är fem rönnar.

Ett försök med att flytta träd till nya stadskärnan pågår. Detta görs för att se vilka möjligheter vi har att flytta träd från avvecklingsområdena i nuvarande stad till nya Kiruna. Den nya stadskärnan har till viss del glesat med träd och projektet syftar till att se vilka trädsorter som överlever och vilka trädsorter och storlekar som kan flyttas.

Först ut är fem rönnar och under hösten och vintern har man sedan fortsatt beskära björkar och tallar. Dessa träd flyttas till våren så fort tjälen går ur backen. Man provar att flytta både unga och ett par lite större träd för att se om de överlever och om de trivs på sin nya plats.

Den första sommaren kommer de flyttade trädbeståndet att behöva extra skötsel som till exempel vattning en gång i veckan, oavsett om det regnar, rotsystemet behöver mycket vatten för att kunna rota sig ordentligt.

Om försöket visar positivt resultat kan Kiruna kommun komma att bygga upp en trädbank så man fortlöpande kan förse nya stadskärnan med träd och buskar. ■

Här ser vi fem rönningar som man tidigt i höstas flyttade till Malmvägen.

Vid 4:e kilometern, efter Kurravaaravägen, har tallar beskurets och kommer flyttas till nya centrum sommaren 2016.

Samling i matsalen på Blomstergården där man dukade upp till fest. Alla olika nationers flaggor fick utgöra en del av utsmyckningen. – Det var roligt att brukare och personal kunde äta gott och umgås tillsammans, säger Jeanette Rehnblom, enhetschef för vård- och omsorgsboendet i Vittangi.

Den 24 oktober anordnades en mycket uppskattad kulturfest på Blomstergårdens vård- och omsorgsboende i Vittangi. Mat från olika länder dukades upp och brukare och personal åt och umgicks över kulturgränserna.

Text: Stefan Wikström | Foto: Jeanette Rehnblom

Fest med massor av ny mat. Friwinni Ghiedei skär upp en ukrainsk maträtt.

Kulturfest på Blomstergården i Vittangi för ökad förståelse

”Vi utvecklas när kulturer möts”

På äldreboendena Blomstergården och Ängsgården i Vittangi har man länge haft funderingar kring hur man skulle kunna uppmärksamma att de i dag är mångkulturella arbetsplatser.

Integrationsfrågan är en stor utmaning då det finns personal från Somalia, Eritrea, Kosovo, Makedonien, Thailand, Norge, Tyskland, Ukraina och Finland som arbetar där, men även personal från minoriteter som samer och tornedalingar.

Enhetschefen, Jeanette Rehnblom, berättar att det inte har varit en dans på rosor men att det i dag känns det jättebra.

– Vi har utvecklats både som individer och som verksamhet och det känns som att alla våra olikheter har blivit vår styrka, säger Jeanette.

Med tanke på vad som händer i världen kände man att det var aktuellt att på något sätt upp-

Flera olika länder fanns representerade på buffébordet, här mat från Eritrea och Somalia.

märksamma FN-dagen den 24 oktober. Man bestämde sig för att hålla en kulturfest på Blomstergården där delar av personalen ställde upp och lagade mat från sina respektive hemländer. Även brukare och personal från Ängsgården bjöds

in och totalt var det över 50 personer med och firade. Festigheterna uppskattades av brukarna på de båda boendena. Vissa tyckte att de var roligt att få smaka på den goda maten från så många olika kulturer, medan andra tyckte att maten var i det starkaste laget och att kött och potatis också är gott. De flesta tyckte att det var en trevlig dag och att sådana här fester borde ordnas oftare.

Även personalen på Blomstergården och Ängsgården tyckte att kulturfesten var ett bra initiativ.

– Det var roligt att brukare och personal kunde äta gott och umgås tillsammans. Det är roligt, utvecklande och intressant att arbeta med personer från andra länder och kulturer och jag tror att den här dagen ökade förståelsen för hur det är att komma från ett annat land, säger Jeanette. ■

Fyra gånger om året har minoritetsspråkrådet samråd. Ordförande för minoritetsspråkssamrådet är Åsa Sikku och Susanne Hägglund är kommunens minoritetsspråksordnare.

Kiruna kommun förvaltar språken samiska, finska och meänkieli

Kiruna kommun är förvaltningskommun för tre nationella minoritetsspråk – samiska, finska och meänkieli. Men vad innebär det egentligen att vara en förvaltningskommun? Kiruna kommuns minoritetsspråkssamordnare Susanne Hägglund har svar på det.

SVENSKA:

Kiruna har historiskt sett alltid varit, och är fortfarande, en mångkulturell och flerspråkig kommun. Det finns ingen exakt siffra på hur många som talar ett minoritetsspråk i kommunen eftersom språk inte registreras i Sverige, men de flesta känner nog någon som talar något av minoritetsspråken. För att språk ska utvecklas och leva vidare krävs det att de både syns och hörs, vilket är grunden för Kiruna kommuns uppdrag som förvaltningskommun.

Enligt minoritetsspråkslagen är en förvaltningskommun bland annat skyldig att helt eller delvis

tillhandahålla äldreomsorg och förskola på minoritetsspråk, säger Susanne.

– I Kiruna finns idag minoritetsspråksboendet Gläntan och Lilla Björn som är en förskola med finsk- och meänkielitalande avdelningar. Vi har även Sameskolan som tillhandahåller förskoleplatser med samisktalande pedagoger.

Minoritetsspråkslagen säger också att vi som förvaltningskommun ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem. För att kontinuerligt se över och utveckla Kiruna kommuns arbete med minoritetsspråken hålls ett samråd fyra gånger per år där representanter för samtliga tre minoritetsspråk finns med.

– Vi tittar bland annat på fördelningen av de statliga minoritetsspråksmedlen som kommunen får varje år. Vill man till exempel anordna något evenemang som bidrar till ökad kännedom om eller användning av något av minoritetsspråken så kan man ansöka om en del av de här pengarna, säger Susanne.

Om du vill kontakta Kiruna kommun på ditt minoritetsspråk, hör av dig till vår växel på **telefon: 0980-70 000** så kan de hjälpa dig.

FINSKA: Kiirunan kunta on kolmen kansallisen vähemmistökielen – saamen, suomen ja meänkielen – hallintokunta. Mutta mitä hallintokuntana oleminen sitten tarkoittaa? Kiirunan kunnan vähemmistökielten koordinoija Susanne Hägglund tietää vastauksen tähän kysymykseen.

Kiiruna on historiallisesti aina ollut ja on edelleen monikulttuurinen ja monikielinen kunta. Meillä ei ole tarkkaa lukua siitä, kuinka moni kunnan asukkaista puhuu vähemmistökieltä, koska Ruotsissa ei rekisteröidä kieliä. Mutta useimpien tuttavapiiriin kuuluu joku, joka puhuu jotain vähemmistökieltä. Kielen kehittyminen ja hengissä pysyminen vaatii, että kieli näkyy ja kuuluu. Se on myös ollut Kiirunan kunnan tehtävä hallintokuntana.

–Vähemmistökielilain mukaan hallintokuntala on muun muassa velvollisuus tarjota vanhus- ja esikouluissa palveluita kokonaan tai osittain vähemmistökielisenä, Susanne mainitsee.

Kiirunassa on tällä hetkellä käytössä vähemmistökielinen asuntola Gläntan ja esikoulu Lilla Björnen, jossa on suomen- ja meänkieliset osastot. Meillä on myös Saamelaiskoulu, joka tarjoaa esikoulupaikkoja saamen kieltä puhuville kouluttajille.

Vähemmistökielilain mukaan meidän on hallintokuntana myös tarjottava kansallisille vähemmistöille mahdollisuus vaikuttaa heitä koskeviin kysymyksiin. Kiirunan kunnan vähemmistökieliä koskevan työn jatkuva seuranta ja kehitystä silmällä pitäen järjestetään neljä kertaa vuodessa neuvonpito, jossa on mukana edustajia kaikista kolmesta vähemmistökieliryhmästä.

–Käymme muun muassa läpi valtion kunnalle jakamat vähemmistökielivarat. Jos jokin vähemmistöryhmä haluaa esimerkiksi järjestää jonkin tapahtuman, joka lisää jonkin vähemmistökielen tuntemusta tai käyttöä, on mahdollisuus hakea näitä varoja, Susanne mainitsee.

Mikäli haluat ottaa yhteyttä Kiirunan kuntaan omaa vähemmistökieltäsi koskevissa asioissa, voit ottaa yhteyttä vaihteeseemme **0980-70 000**.

MEÄNKIELI:

Kiirunan kunta on hallintokunta kolmele kansalliselle minuriteettikielilele – saamenkieli, suomenkieli ja meänkieli. Mutta mitäs se oikeasthaan tarkoittaa ette olla hallintokunta? Kiirunan kunnan minuriteetti-

kielilyhistjä Susanne Hägglund:ilä on vastaus siiheen.

Kiiruna on historiallisesti aina ollu, ja on vieläki, monikulttuurinen ja monikielinen kunta. Ei ole varmaa määää kunka monta puhuvat minuriteettikieltä kunnassa koska kieliä ei rekistereerata Ruottissa, muttaa enniimät varmasti tuntevat jonku joka puhuu jotaki minuriteettikieltä. Ette kielet saattaisit kehittyä ja jatkaa elämistä vaatii ette net näkyvät ja kuuluvat, ja se on pohjana Kirunan kunnan tehtävännä hallintokuntana.

– Minuriteettikielilain mukhaan hallintokuntala on muun muassa velvolisuus ette kokohaans elikkä osaksi antaa vanhuustenhuoltoa ja esikoulua minuriteettikielilä, Susanne sannoo.

Kiirunassa on tänä päivänä minuriteettikieliasuminen Gläntan:illa ja Lilla Björn, joka on esikoulu jossako on suomen- ja meänkielinen osasto. Meilä on kansa Saamenkoulu joka pittää esikoulupaikkoja joissako on saamenkieltäpuhuvia pedagogia.

Minuriteettikielilaki sannoo kansa ette met hallintokuntana piämä antaa kansalisille minuriteetile maholisuuen vaikuttaa kysymyksissä jokka koskevat heitä. Ette säänlisesti valvoa yli ja kehittää Kirunan kunnan työtä minuriteettikielitten kansa piethään neuvottelut neljä kertaa vuessa joissako eustajat kaikile kolmele minuriteettikielilele on matkassa.

– Met kattoma muun muassa kunka net minuriteettikielirahat, jokka kunta saapii joka vuosi, jaethaan. Jos sitä esimerkiksi halvaa järjestää jonku tapahtuman joka lissää tietämystä minuriteettikielistä elikkä jostaki minuriteettikielitten käytöstä sitä saattaa hakea osan näistä rahoista, Susanne sannoo.

Jos sie halvaat ottaa yhteyttä Kiirunan kunnan kansa sinun minuriteettikielilele, ilmoita meän väkselhiin telefooninnumero **0980-70 000** niin net saattavat auttaa sinua.

NORDSAMISKA:

Girona gieldda lea hálldahusgieldda golbma unnitlogugielaide – sámigillii, suomagillii ja meänkielii. Mii duodáš mearkkaša leahkit hálldahusgieldda? Girona gieldda unnitlogugiedahalli Susanne Hägglundas lea vástáduš.

Historjjálaččat Giron lea álo leamaš, ja lea áin, mánggakultuvrralaš ja mánggagielat gieldda. Ii gávdno lohku jur juste gallis ságastit unnitlogugielat gielddas danin go ii registrere gielaid Ruotas, muhto eanemus olbmot vissásit dovdet soapmása gii ságasta soames unnitlogugielat. Vai giella galgá ovdánahttot ja eallit viidáseappot

Susanne Hägglund är Kiruna kommuns minoritetsspråksamordnare.

de gáibiduvvot ahte sihke oidnot ja gullot, ja dat lea vuoddu Girona gieldda gohččosii hálldahusgielddan.

Unnitlogulága jielgii de hálldahusgielddas lea geatnegasvuotta ollásit dehe oassái fállat boarrásiiddivššu ja ovdaskuvlla unnitlogugillii, Susanne lohka.

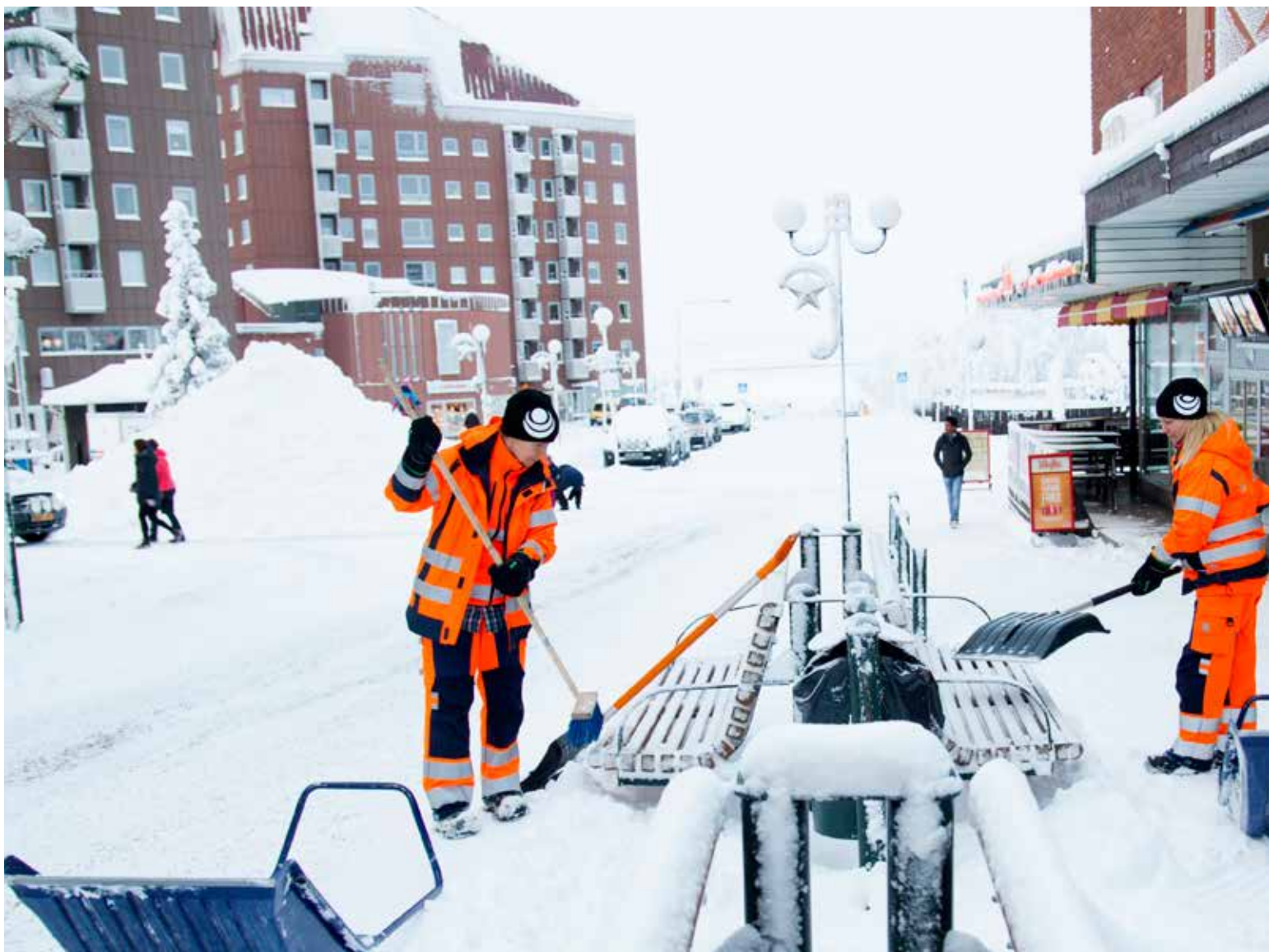
Gironis gávdnojit otne unnitlogugielaaorohagat Gläntan ja Lilla Björn mii lea ovdaskuvla suoma- ja meänkieliat ossodagaiguin. Mis lea maid Sámeskuvla mii fállá ovdaskuvlasajiid sámigiel pedagogaiguin.

Unnitloguláhka lohka maid ahte mii hálldahusgielddan galgat addit nášuvnnaš unnitloguide vejolašvuoda váikkuhanvejolašvuhtii áššiin man guske sin. Go bistevaččat galgá bearráigeahččat Girona gieldda barggu unnitlogugielaiiguin de lea ráddehallan njelljii jahkái gos ovdasteaddjit visot golbma unnitlogugielaide leat mielde.

Mii geahččat earret iežá juohkima daid stáhtalaš unnitlogurudain man gieldda ožžo juohke jagi. Jus ovdamearkka dihte háliida lágídit doalu mii veahkeha lasihit dieđu dehe geavaheami soames dain unnitlogugielain de sáhtta oheat oasi dain rudain, Susanne lohka.

Jus háliidat váldit oktavuoda Girona gielddain du unnitlogugillii, ringe min veaksilii telefodnummar **0980-70 000** de sii sáhttet veahkehit du.

Systrarna Lampa håller "o

De är uppe med tuppen och ser till att Kirunas centrum visar sig från sin bästa sida lagom till staden vaknar.

– Vårt motto är "ordning och reda" och vi har förstått att det uppskattas av Kirunaborna, säger Maria Lampa, parkarbetare på Tekniska Verken. Text och foto: Ulrika Westerberg

I över tolv år har systrarna Ingerd och Maria Lampa arbetat som parkarbetare på Tekniska Verken och så länge de kan minnas har de dagligen fått glada tillrop från Kirunabor som är tacksamma över deras arbete.

– Det är egentligen helt fantastiskt, nästan så man blir generad, säger Maria.

– Det är få förunnat att få sådan konkret feedback på det jobb man utför. Man blir både glad och får energi, säger Ingerd.

Redan innan morgontrafiken är igång har Ingerd och Maria inlett dagens arbete med att fräscha till ytorna i centrum. Sommartid består arbetsuppgifterna bland annat av att klippa gräsmattor, sopa, plocka skräp och glas. Även vintertid handlar det om att hålla rent och snyggt i stadskärnan men då

rdning och reda"

Ingegerd Lampa och Maria Lampa, är nominerade till "Årets Kirunabo 2015"

12 Så många år har systrarna Lampa arbetat som parkarbetare.

framförallt med spade och snöplog.

Och Ingegerd och Maria har förstått att ordning och reda uppskattas även längre ner i åldrarna.

– Vi har haft ett samarbete med ett familjedaghem i Tuolluvaara. De har besökt oss i Järnvägsparken och hjälpt till med att plocka skräp.

– I efterhand har vi fått höra av dagbarnvårdaren att vi har blivit barnens idoler och att barnen leker "Ingegerd och Maria". Det är otroligt stort och värmer i hjärtat, säger Maria och ler.

Att få arbeta tillsammans med sin syster ser både Ingegerd och Maria som en ära och som en stor fördel.

– Vi tycker inte alltid lika men vi har högt till tak och kan diskutera allt, det tycker vi båda är en

drivkraft i arbetet, säger Ingegerd.

Men det är fler som märker av Ingegerd och Marias starka engagemang. Nyligen nominerades systrarna till "Årets Kirunabo 2015". På frågan hur det känns att bli uppmärksammas på det sättet svarar Ingegerd:

– Ja-a... (skratt!) vi är ju inte direkt vana vid att stå i rampluset, men det är förstås väldigt ärofyllt. Bara att ha blivit nominerade är stort.

– Men det är klart, visst vore det roligt att bli Årets Kirunabo. Det skulle verkligen bli ett kvitto på att vi gör ett bra jobb. ■

Bredband till fritidshus

Har du fritidshus i Puoltsa, Kaalasjärvi, Årosjokk, Holmajärvi, Lannavaara, Nedre Soppero eller Piilijärvi och är intresserad av att få supersnabb fiber dragen till fastigheten? Mejla din intresseanmälan till gironet@kommun.kiruna.se. Ange fastighetsbeteckning, adress, taxerad ägare, fastighetsägare och kontaktuppgifter.

Senast 2015-12-31 vill vi ha din anmälan. Därefter får du en offert som ger det exakta priset för anslutningen till just ditt fritidshus. Intresseanmälan är inte bindande.

GIRONET

GIRONET heter Kiruna kommuns nya stadsnät. Mer information om GIRONET, utbyggnadsplan, kostnader, fritidshus med mera finns på www.gironet.se

Fullt hus på Tekniska Verkens dag

Närmare 1500 personer besökte Tekniska Verkens dag på Folkets Hus i Kiruna. Besökarna bjöds på fika och barmbio och hade möjlighet att delta i tipsrunda, tävlingar och träffa räddningstjänsten. Ledning och personal från Tekniska Verken fanns på plats för att ta emot Kirunabornas synpunkter på verksamheten. Tekniska Verkens dag är ett årligen återkommande familjeevenemang som arrangeras första advent.

Kirunaborna deltog flitigt i tipsrunder och andra tävlingar på Tekniska Verkens dag.

Vi är redo att bygga nytt förtroende

Under flera års tid har byggloven i Kiruna varit en het fråga bland företagare och privatpersoner. Kiruna kommuns bygglovschef Kristoffer Johansson berättar här själv om senaste nytt från bygglovskontoret. "Vi är redo att bygga nytt förtroende."

Text: Kristoffer Johansson | Foto: Petra Sternlund, Maria Lindgren

"Det tar lång tid att få bygglov i Kiruna". Under flera års tid har byggloven i Kiruna varit en het fråga bland företagare och privatpersoner. Mängder med reportage har gjorts om drabbade som har fått vänta alldeles för länge på ett beslut. I många fall har kritiken varit berättigad. Sveriges kommuner och landsting SKL har genomfört en undersökning bland Sveriges kommuner avseende 5 olika myndighetsområden där bygglov var en av dessa.

Undersökningen riktade sig till företagare som varit i kontakt med oss. Sammanfattningen av den mätningen är att vi nu tillsammans med er behöver bygga nytt förtroende, och vi är redo.

Handläggningstiderna och effektiviteten är den fråga som har legat högt på prioritetlistan de senaste åren och vi kan med glädje visa att arbetet vi gör ger resultat. Vi har arbetat med rutiner och analyserat våra egna processer för att hitta utvecklingsområden. Det visar sig i statistiken. (Se handläggningstiderna för olika typer av ärenden i dagsläge, på bilden här intill.)

Varje år får vi in någonstans kring 450-500 stycken ärenden till oss på Bygglovskontoret, en siffra som har ökat, speciellt de senaste två åren.

En parameter som påverkar handläggningstiden av ditt ärende är huruvida din fastighet ligger inom eller utanför detaljplanlagt område med bestämda byggrätter. Så innan du söker bygglov kan det vara en bra idé att titta på om det finns detaljplan eller inte. Vi hjälper dig gärna med det!

Inom kort kommer vi också att presentera ett

"Glädjande är att vi Kirunabor har förstått att den möjligheten finns."

Kristoffer Johansson, bygglovschef vid Kiruna kommun om att man hanterar fler "attefallare" än många andra kommuner gör.

enkelt verktyg där du själv kan se vilken plan som gäller för just din fastighet.

Under 2014 ändrade regeringen reglerna för bygglovsbefriade åtgärder. Ni har säkert hört talas om så kallade "attefallare", Attefallshus, som får byggas upp till 25 kvadratmeter.

Dessa kräver inget bygglov men däremot en anmälan till bygglovskontoret, och som ni ser i statistiken så tar det i genomsnitt 11 dagar för oss att handlägga. Glädjande är att vi Kirunabor har förstått att den här möjligheten finns, då vi på bygglovskontoret hanterar fler "attefallare" än många andra kommuner gör. Mer om Attefallshus får du läsa på nästa uppslag.

Byggnadsinspektörerna har möte en gång per vecka där de tittar på nya ärenden som kommit in.

■ ■ Det finns flera olika sätt att komma i kontakt med oss på bygglovskontoret.

Vi kan hjälpa dig med alla frågor som gäller bygglov, så att hanteringen av din ansökan sedan kan gå så smidigt som möjligt.

På vår hemsida finns svar på många av de vanligaste frågorna som vi får till oss. Vi uppdaterar sidorna regelbundet för att göra det så enkelt som möjligt för dig som ska bygga. Samtliga blanketter som är aktuella finns förutom hos oss på stadshuset även på hemsidan.

Vad får jag bygga? Behöver jag bygglov? Vilka handlingar ska jag ha med mig?

Att du har frågor om vad som gäller är inget konstigt, de flesta som söker bygglov gör det för första gången. Vi har fastställda telefon- och besökstider för att kunna ge alla som har frågor

BYGGLOVSSTATISTIK-HANDLÄGGNINGSTIDER

Ärendetyp	Handläggningstid
Bygglov, inom detaljplan, planenligt	6 veckor
Bygglov, inom detaljplan, avvikelse från plan	9 veckor
Bygglov, utanför detaljplan	7 veckor
Nämndsärende	10 veckor
Attefallare	11 dagar
Eldstad/rökkanal	8 dagar
Anmälan	4 veckor
Rivningslov	5 veckor
Marklov	4 veckor
Strandskyddsdispens nämndsärende	10 veckor

så bra service som möjligt, se info här intill. Under dessa tider har vi, förutom en öppen expedition, alltid minst en byggnadsinspektör på plats som hjälper dig med dina frågor.

Genom att låta oss titta på handlingarna innan du lämnar in din ansökan kan vi tillsammans bli mer effektiva och slippa onödiga utskick om kompletteringar.

Ärendegenomgång

Varje vecka har samtliga byggnadsinspektörer ett möte där vi tittar på de nya ärenden som har kommit in, för att se om något behöver kompletteras eller om handläggning av ärendet kan påbörjas. ■

Välkommen till Bygglovskontoret!

Telefon- och besökstider

Måndag	09.00-12.00
Tisdag	09.00-12.00
Onsdag	13.00-16.00
Torsdag	13.00-16.00
Fredag	09.00-12.00

Bygglovskontorets expedition
Telefon: 0980-701 40
e-post: plan.bygg@kommun.kiruna.se

Se även hemsidan: kiruna.se/Kommun/Bygga-bo-miljo/Bygga-riva--och-marbereda/

Vad ska en bygglovs-ansökan innehålla?

En enkel checklista på vad en ansökan ska innehålla:

- Ifylld ansökan
- Situationsplan
- Fasadritning
- Sektionsritning
- Planritning

Läs om Attefallshus med mera på nästa uppslag. >>

Nya bygglovsbefriade åtgärder – Attefall

Vi får många frågor om vad som gäller för Attefallshus och de nya åtgärderna som inte kräver bygglov. Boverket har tagit fram en enkel snabbguide för att visa vad som gäller. Gemensamt för de flesta bygglovsbefriade åtgärder är att du måste lämna in en anmälan och få ett startbesked innan du sätter igång att bygga.

Snabbguide för bygglovsbefriade åtgärder

	Friggebod*	Attefallshus*	Tillbyggnad*	Takkupor	Inreda ytterligare bostad
Anmälan och starbesked Kräv	Nej	Ja	Ja	Ja, oftast	Ja
Storlek	15,0 m ² byggnadsarea 3,0 m hög	25,0 m ² byggnadsarea 4,0 m hög	15,0 m ² bruttoarea	Högst 2 st Högst halva takfallets längd	-
Användning	Förråd, garage, gäst- stuga m.m	Förråd, garage, gäst- stuga m.m el självständig bostad (komplemet- bostad)	Sovrum, hygienrum och förråd mm	-	-
Avstånd till gräns	4,5 m	4,5 m	4,5 m	-	-
Avstånd till järnväg	-	30,0	-	-	-
Hänsyn till Totalförsvaret	Nej	Ja, om komplemet- bostadshus	Ja,	Nej	Ja
Hänsyn till särskilt värde- fulla byggnader och områden	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
Byggnads- nämnden kan kräva bygglov i detaljplan	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Kan kräva strandskydds- dispens	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Slutbesked Krävs	Nej	Ja	Ja	Ja, om det krävs starbeske	Ja

Källa: "Får jag bygga? Om bygglov, rivningslov, marklov och anmälan" Boverket 2015.

Om du har en tomt som är ovårdad och risk finns att skada sig, kan du föreläggas att städa. En anmälan om misstanke om miljöbrott kan även göras om man förvarar miljöfarliga ämnen på felaktigt sätt. Bilden är tagen under vårt pågående projekt av tillsyn på industriområdet.

Tillsyn görs för allas säkerhet

Det finns många anledningar till varför vi utför tillsyn av olika byggnader. En av de främsta anledningarna är för att tillsyn handlar om att säkerställa att ingen ska behöva riskera sin hälsa eller säkerhet. För en byggnad som uppförts utan lov eller i strid med ett beviljat lov finns risk för att viktiga regler kring byggnaders säkerhet inte uppfylls och på så sätt kan människor som vistas i en byggnad eller lokal som inte prövats, råka ut för fara.

Vi utför även tillsyn på objekt som anmäls till oss. Det kan till exempel handla om att någon misstänker att en granne uppfört en byggnad som inte har bygglov. Man har rätt att anmäla anonymt till oss om man misstänker att någon utför en åtgärd som kräver bygglov. Den som anmäls kommer att bli meddelad om att vi upprättat ett tillsynsärende samt få möjlighet att yttra sig. Om det visar sig att så är fallet så finns möjlighet till rättelse innan beslut om sanktionsavgift tas. Att man råkar ut för tillsyn av oss innebär dock inte automatiskt att man har gjort något fel.

Är du osäker på om en åtgärd kräver bygglov är du välkommen att kontakta oss på bygglovskontoret. ■

Du vet väl om att i båthus ska bara båtar bo...

Vi har många båthus i anslutning till våra vattendrag i kommunen. Du vet väl om att det bara är båtarna som ska bo i dessa? Närheten till andra båthus, risken för snabb brandspridning och dåligt brandskydd är riskfaktorer som gör att man inte får inreda sitt båthus till bostad. Dessutom är det ett brott mot miljöbalken och strandskyddsreglerna.

Bara båten i båthuset.
Aj aj kapten!

Strandskydd finns bland annat för att skydda djur- och växtlivet.

Viktor Linder förklarar: *Strandskydd*

Bygglovskontoret får många frågor om vad som egentligen gäller när det kommer till strandskydd. Byggnadsinspektör Viktor Linder har svaren.

Strandskydd gäller vid hav, sjöar och vattendrag och syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden, samt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Strandskydd är en förbudsregel som innebär att inga byggnader får uppföras närmare än 100 meter från strandlinjen. Strandskyddet gäller även 100 meter ut i vattnet.

måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området

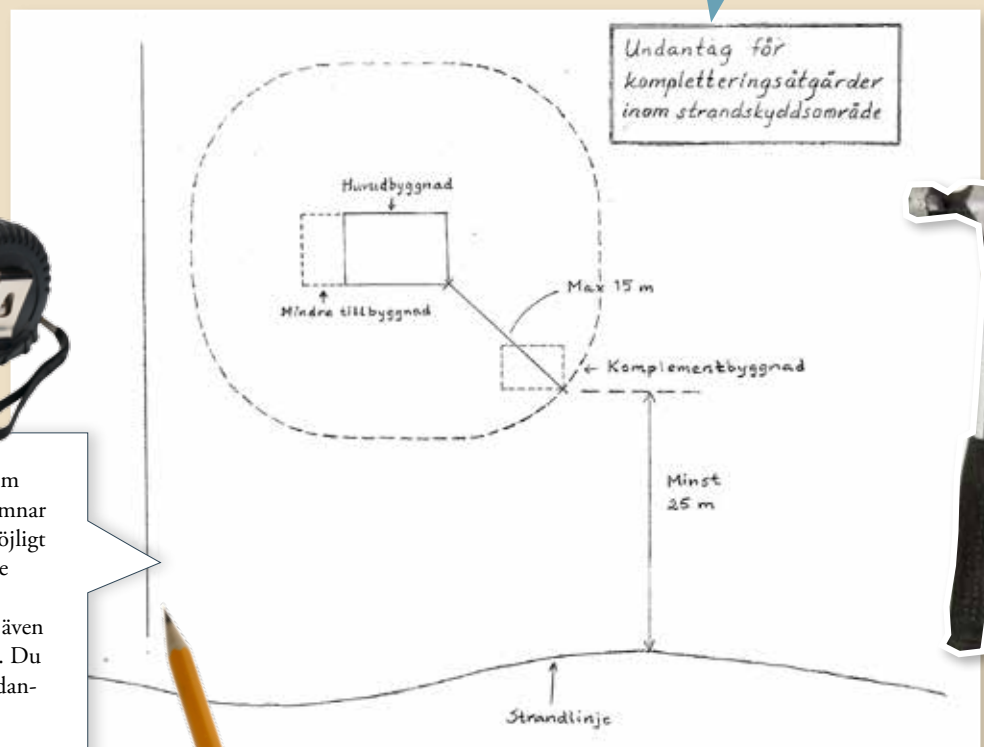
- behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området
- behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området
- behöver tas i anspråk för att tillgodose något annat mycket angeläget intresse

Det är vi på bygglövskontoret som prövar dispens från strandskyddet om man vill bygga inom 100 meter från ett vattendrag. För att det ska vara möjligt att få en dispens krävs att minst ett av dessa sex särskilda skäl är uppfyllda genom att byggnaden eller området:

- redan tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften
- genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen
- behövs för en anläggning som för sin funktion

Undantag från strandskydd för kompletteringsåtgärder

■ **Det finns några undantag** från förbudsregeln och de gäller för så kallade kompletteringsåtgärder. En kompletteringsåtgärd är till exempel en mindre tillbyggnad av ett bostadshus eller en komplementbyggnad. Jag har försökt att illustrera vad som ska uppfyllas för att undantaget ska gälla, se min skiss nedan.

KOM IHÅG!
Du kan alltid kontakta oss om du har frågor kring strandskyddsregeln.

/Hälsningar Viktor

Webbutbildning för allmänheten

Vi har lagt ut en enkel webbutbildning för allmänheten på vår hemsida där du enkelt kan utforska vilka regler som gäller när du tänker bygga i närheten av vatten.

Du hittar den på:

kiruna.se/Kommun/Bygga-bo-miljo/Bygga-riva--och-marbereda/Strandskyddsdispens/

Du får alltså bygga en komplementbyggnad inom 15 meter från ditt bostadshus så länge den inte hamnar närmare strandlinjen än 25 meter. Det är också möjligt att utan dispens från strandskyddet göra en mindre tillbyggnad av ditt bostadshus.

Men kom ihåg att du ändå kan behöva bygglov även om du inte behöver en dispens från strandskyddet. Du kan alltid kontakta oss om du har frågor kring undantagen från strandskyddsregeln!

Kiruna stadsbibliotek satsar på ungdomar

År 2016 är det ungdomsår på biblioteken i hela Norrbottens län. Barn- och ungdomsbibliotekarien Sanna Ulfsparre på Kiruna Stadsbibliotek välkomnar initiativet. Text: Carina Salomonsson

– Det känns jättekul! Ungdomar kan ibland hamna lite i bakvattnet av alla biblioteksaktiviteter riktade till barn, vilket är synd. Särskilt som det är just i den åldern som många intresse för böcker och läsning avtar. Nu har vi en chans att verkligen satsa på ungdomarna och ge dem ordentligt med uppmärksamhet, säger Sanna. Även fast ungdomsåret på biblioteken i Norrbotten bara pågår under 2016 så vill Kiruna stadsbibliotek satsa mer långsiktigt. Biblioteket ska bli en självklar arena för ungdomar - inte bara för att hitta något att läsa.

Sanna Ulfsparre, barn- och ungdomsbibliotekarie ser fram emot 2016, som är utsett till Ungdomsår på biblioteken i Norrbotten.

– Biblioteket är mer än en bokförvaring, det är en kulturinstitution som har möjlighet att erbjuda en otrolig bredd. Vi vill ta vara på det ungdomarna själva är intresserade av och göra biblioteket till en självklar plats att komma till för att göra saker, oavsett om det är en bokcirkel, fanzine-workshop, akustisk spelning, mindre teaterföreställning eller

vad det än kan vara. Sen gäller det förstås att det går att knyta till vår huvudverksamhet och vårt uppdrag, men det är bredare än en kan tro, säger Sanna.

Vad skiljer ungdomsåret från andra år?

– När vi planerar våra evenemang kommer vi hela tiden att ha ungdomarna i åtanke. Det gäller både mindre evenemang och större, som bokfestivalen. Sen kommer året att handla mycket om att bygga upp just den där kontinuiteten. Om ungdomar ska tycka att biblioteket är värda att samarbeta med så gäller det att vi visar oss värdiga. Det är bara att hålla tummarna och göra sitt bästa! ■

VILL DU KOMMA I KONTAKT MED SANNA?

Telefon: 070-617 03 08

E-post: sanna.ulfsparre@kommun.kiruna.se

Instagram: @kiruna.ungbibblo

Facebook: www.facebook.com/kirunastadsbibliotek/

Ny bok med berättelser från byarna i Kiruna kommun

Inbjudna av Konstmuseet i Norr reste konstnärerna akay och E.B Itso hösten 2014 från Kiruna kommuns västra gräns mot Norge till den östra gränsen mot Finland. I 15 byar efter vägen mötte de människor som bytte sina berättelser mot konstverk.

Ta del av konstnärernas resa i Kiruna kommun och många spännande möten som nu finns nedtecknade i boken BYTT ÄR BYTT. I boken kan du läsa om lavinen i Riksgränsen, klostret i Lannavaara, när ljuset kom till Jukkas, hur Vittangi blev en trygg plats för en familj på flykt och mycket annat som tillsammans med konstnärernas foton blivit ett tidsdokument, en resedagbok som du kan ta del av på fem olika språk: meänkieli, nordsamiska, finska, svenska och engelska.

”Jag stod i duggregnet och såg hur baksidan av den hemmabygda mopedbilen och tillika konsthallen tillslut försvann bortåt. Det fanns många saker jag de närmaste dagarna hann fundera över. Allt från hur konstnärerna

skulle stå ut med att sitta så tätt intill varandra under så många dagar i den bullriga förarhytten till om de inte ändå borde ha haft en varningstriangel bakpå sitt långsamtgående fordon för att inte utgöra en större trafikfara än nödvändigt ... Det skulle visa sig att min oro var obefogad ... Utan högteknologiska lösningar idkade konstnärerna byteshandel på de platser de passerade och genom ett genuint intresse för de möten som uppstod växte samlingen av ögonblicksbilder delade av de människor vars väg konstnärerna under ett par veckor korsade på sin resa genom Kiruna med omnejd.”

/Ur bokens förord, Maria Ragnestam, projektledare Konstmuseet i Norr.
Läs mer om konstprojektet *Bytt är bytt* på www.konstmuseetinnorr.se

Psykiatrins dag

Den 22 oktober var det inte vilken dag som helst, det var Psykiatrins dag i Kiruna.

Syftet med Psykiatrins dag är att belysa och upplysa om psykisk ohälsa som än i dag är lite tabubelagt och kan upplevas som skrämmande för ganska många.

Text och Foto: Caroline Ferm och Mia Lindmark

Boendestödjarna Eija Jonsson och Hjördis Andersson fanns med på Psykiatrins dag och informerade besökarna.

Precis som under psykiatrins dag året innan fanns personal från Socialpsykiatrins boenden i Kiruna på plats i sjukhusets entré och informerade om verksamheterna. I dag finns det 4 verksamheter som består av boendena Bromsgatan 12 och Glimten, Rosenroten med boendestödjare som stöttar och hjälper brukarna i deras egna hem i Kiruna med omnejd, samt Träffpunkten som är en samlingslokal där man kan delta i olika aktiviteter eller helt enkelt bara umgås över en kopp kaffe eller två.

Psykiatrins dag invigdes av Jenny Lindberg på kommunens individ- och familjeomsorg. Sedan hölls föreläsningar och presentationer i sjukhusets samlingshall av bland andra anhörigkonsulenten, kommunens personliga ombud och boendestödjarna. Dagen var mycket uppskattad, så psykiatrins dag lär definitivt återkomma fler gånger i Kiruna.

Håll utkik efter mer information! ■

Vill du komma i kontakt med en anhörigkonsulent?

Viola Tiensuu
Telefonnummer: 0980-756 62
E-post: vtie@kommun.kiruna.se

Hit kan du vända dig för mer information och personlig omdud:

0980-708 14, 070-202 62 63
www.personligtombud.se

VAD INNEBÄR DE OLIKA UPPDRAGEN?

EN ANHÖRIGKONSULENT är den du kan vända dig till om du har en anhörig/närstående som behöver ditt stöd och/eller din hjälp eller omsorg. Det kan vara en familjemedlem, släkting, granne eller en vän. Då finns anhörigkonsulenten för dig som vill ha råd, stöd, vägledning eller kanske bara behöver någon att prata med. Det ni pratar om får ingen annan veta och det kostar ingenting.

ETT PERSONLIGT OMBUD kan du som är över 18 år och lider av psykisk ohälsa, vända dig till. Det personliga ombudet kan:

- Stödja dig i kontakter med olika myndigheter
- Ge råd och stöd när det gäller sysselsättning boende, ekonomi, fritid mm.
- Ge dig det stöd och den hjälp som du behöver och har rätt till, utifrån dina önskemål och behov.

Det personliga ombudet arbetar på uppdrag från dig. Ett personligt ombud har alltid tystnadsplikt och det stöd du får är helt kostnadsfritt. Ett personligt ombud för inga journaler, och han/hon kan inte besluta om insatser efter som ett personligt ombud inte arbetar med myndighetsutövning.

Skrivbordsarbetet. En hel del av sin arbetsdag tillbringar Henrik Lindmark, förvaltare vid Kirunabostäder vid sitt skrivbord.

Med östra landsbygden som arbetsfält

Henrik Lindmark, är förvaltare och arbetsledare vid Kirunabostäder, för Kiruna kommuns östra landbygd. "Det är ett vidsträckt område, men det är roligt och jag trivs varje dag på jobbet." Text och foto: Petra Sternlund

Det är vinterns första, riktigt snöiga dag när vi hälsar på hos Henrik Lindmark på kontoret i Vittangi. Henrik jobbar som förvaltare för Kirunabostäder och har det som kallas för östra landsbygden som sitt arbetsområde, vilket betyder Svappavaara, Vittangi, Övre Soppero och Karesuando.

Henriks uppdrag är att sköta förvaltning av de byggnader med tillhörande markområden som Kirunabostäder har i sitt bestånd i den här delen av kommunen. Det handlar om bostäder, skolor, äldreboenden, sporthallar med mera.

Henrik är också kvartersvärd och han är även arbetsledare för dem som jobbar loklavårdare,

fastighetsskötare med mera i östra landsbygden.

– Det är ett varierande arbete och den ena dagen är sällan den andra lik, säger Henrik och bjuder på en kopp kaffe, medan han ursäktar sig för att ta emot ett telefonsamtal. Det är kommunkollegan Håkan Siggemo, vid landsbygdskontoret i Karesuando som ringer och som är på väg ner till Vittangi för att titta på en lokal.

För Henriks del går mycket av arbetsdagen åt just till att prata i telefon, dels med hyresgäster som behöver göra felanmälan, men också med personalen, entreprenörer och andra.

– Det är ett vidsträckt område som jag är ans-

varig för, det blir en del resande, men en stor del av mina arbetsdagar tillbringar jag här i Vittangi och då är förstas telefonen viktig.

En vanlig arbetsdag för Henrik består av en hel del skrivbordsarbete men också olika lägenhets- och fastighetsbesiktningar, hantering av personalfrågor och att finnas tillhands för hyresgäster och kunder.

Henrik är född och uppväxt i Svappavaara och har varit fastighetsskötare i 25 år för Kiruna kommun.

– Tidigare hette den avdelning vi tillhörde bland annat Tekniska kontoret, men sedan 2001

För riskfyllt. Det finns önskemålet om nya motorvärmruttar på fasaden vid hemtjänstens lokal på Centralvägen i Vittangi men Henrik säger att risken för takras är för stor på den platsen.

En pratstund med en av hyresgästerna på kvarteret Solrosen i centrala Vittangi.

Långa avstånd. Henrik arbetsområde sträcker sig från Svappavaara i söder till Karesuando i norr, en sträcka på 13 mil.

är vi Kirunabostäder och jag har haft min nuvarande tjänst sedan 2013.

Vi följer med Henrik ut till den kommunala hemtjänstens lokal som inte ligger långt från Kirunabostädernas lokaler i Folkets Hus.

– Även om det är långt mellan orterna så är annars fördelen här i Vittangi att jag har gångavstånd till de flesta av våra fastigheter och våra kunder.

Hemtjänstens personal har ringt Henrik för att be honom kolla om det går att installera nya motorvärmruttar på lokalens yttervägg. Henrik tar sig tid titta in och byta några ord innan vi går ut och tittar på den tänkta parkeringen. Där kan han dock snabbt konstatera att det inte går att ha bilar uppställda på grund av risken för takras.

Vi går vidare till kvarteret Solrosen där man målat om fasaderna i sommar. En del andra fasadmålningsprojekt fick dock stryka på foten i år

på grund av det minst sagt regniga sommarvädret. Dem får man spara till nästa år.

– Planen är att vi ska måla kommunala fastigheter i Karesuando och Svappavaara och vi håller på gå igenom vilka underhållsbehov som finns för 2016-2017. Underhållsbehovet är stort på vissa håll här på landsbygden, och vi gör så gott vi kan.

I övrigt är man igång med att projektera för ett nytt tak på Sporthallen i Vittangi och att renovera lägenheter i Ormen Långe i Svappavaara.

– Nu tittar vi också på att tillföra motorvärmruttar till Ormen Långe, det är ett måste för oss här uppe, säger Henrik.

Och det är bara att hålla med, kylan biter en del denna novemberdag och vi har hela den långa vintern framför oss.

– ja, det är klokt att se till att hyresgästerna kan få möjlighet till varma och startklara bilar när de ska ut och köra under den långa Kirunavintern. ■

“Det känns bra när man kan göra kunden nöjd”

Namn: Henrik Lindmark

Yrke: Förvaltare vid Kirunabostäder på östra landsbygden

Bor: I Svappavaara

Henrik har jobbat vid Kirunabostäder sedan bostadsbolaget bildades 2001. Sedan 2013 är han anställd som förvaltare i östra landsbygden.

Det roligaste med mitt jobb:

Att kunna göra hyresgäster och kunder glada, ibland är insatsen kanske inte så stor men för hyresgästen betyder det mycket, då känns det bra.

Mindre roligt: Att vi inte alltid kan göra allt vi skulle vilja, det finns stora behov av renovering och annat, men våra pengar ska räcka till mycket.

Fritidsintresse: Jakt och fiske, jag tar gärna ut det mesta av semestern på hösten för jaktens skull.

Kirunabostädernas bestånd i östra landsbygden:

- 120 st lägenheter
- 4 st skolor
- 2 st äldreboenden
- 4 st sporthallar, 3 bad
- 22 st övriga kommunala fastigheter

Simhallen i Karesuando.

Kiruna, tillsammans med resten av Sverige, behöver fler ungdomar som utbildar sig till yrken där kunskaper i naturvetenskap och teknik är centrala. Men hur ska vi få fler ungdomar att vilja bli sjuksköterskor, läkare, NO-lärare, ingenjörer eller biologer? Text: Anne-Sofie Koivisto

Skolan satsar extra på naturvetenskap och teknik

Undersökningar visar att de allra flesta vet vad de vill jobba med redan när de går på mellanstadiet och att de håller fast vid detta när de blir vuxna. Det säger Caroline Andersson, kvalitetsutvecklare på Kultur- och utbildningsförvaltningen.

– Så om vi vill ha fler ungdomar som är intresserade av fysik, kemi, biologi och teknik så måste vi väcka deras intresse redan när de är små barn och sedan hålla detta vid liv.

Kiruna kommuns förskolor och grundskolor har under många år satsat extra på just naturvetenskapliga ämnen och teknik. Under hösten 2015 visade sig detta bland annat genom att ett 30-tal förskolelärare och barnskötare har deltagit i Förskolelyftet och att eleverna på mellanstadiet och högstadiet har haft möjlighet att besöka Energi- och klimatutställningen i gamla biblioteket.

Förskolelyftet - Naturvetenskap och teknik i förskolan.

När läroplanen i förskolan förtydligades 2010 så fick naturvetenskap och teknik ett större utrymme i den pedagogiska verksamheten. Många barnskötare och förskollärare i Kiruna upplevde då en osäkerhet i att kunna ge barnen det dom har rätt till enligt läroplanen när det gäller naturvetenskap och teknik och önskade därför kompetensutveckling inom de ämnena. De har därför deltagit i Förskolelyftet som är en satsning från Skolverket på kompetensutveckling för förskolepersonal i form av en högskoleutbildning på 7,5 högskolepoäng. Det finns olika inriktningar på utbildningarna varav en är med inriktning på naturvetenskap och teknik.

– Eftersom det skulle gå åt mycket tid och pengar att låta 30 personer resa fram och tillbaka ett antal gånger till Luleå tekniska universitet, som var den närmaste utbildningsorten, lämnade Kiruna kommun in en ansökan till Skolverket om att få en utbildningsomgång

”Jag har fått mer teoretiska kunskaper och fördjupningar som gör att vi på förskolan bättre kan knyta ihop vårt arbete och få en rödtråd genom det vi gör”, säger Carina Spett-Palo om deltagande i Förskolelyftet.

förlagd i Kiruna C. Våren 2015 kom beskedet att samlingsorten för höstens utbildning skulle bli Kiruna, berättar Caroline Andersson.

Carina Spett-Palo, barnskötare på Hjalmar Lundbohms förskola, är en av deltagarna. **Varför ansökte du om att få gå Förskolelyftet?**

– Vi har jobbat ganska mycket på förskolan med NTA-materialet om vatten och luft och jag kände att jag behövde ha mer kunskaper om naturvetenskap och teknik. Jag utbildar också andra barnskötare och förskollärare i materialet. **Har utbildningen motsvarat dina förväntningar?**

– Ja det har den. Jag har fått mer teoretiska kunskaper och fördjupningar som gör att vi på

förskolan bättre kan knyta ihop vårt arbete och få en rödtråd genom det vi gör. Vi är faktiskt tre stycken på förskolan som fått möjligheten att gå utbildningen och vi har tankar på att kanske ha just naturvetenskap och teknik som profilering i framtiden. ■

Förskolor och grundskolor

i Kiruna jobbar för att höja intresset för teknik och naturvetenskap.

Eleverna fick lösa klimatuppdrag med LEGO.

Hur fungerar solvatten?

Energi- och klimatutställning fick ge svar på viktiga frågor

Under november månad har alla åk 4-9 i Kiruna kommun fått erbjudande om att ta del av vandringsutställningen *Klimatgreppet - en solskenshistoria* och delta i en workshop där de fått experimentera med förnybar energi och lösa ett energiuppdrag med legorobotar. Text: Caroline Andersson

Arrangemanget är ett samarbete med Teknikens Hus norrbottniska kontaktlärare i nätverket RegTek och genomförs på uppdrag av Gällivare kommun och Kiruna kommun. Ekonomiskt stöd till turnén kommer från LKAB-akademien. Tack vare bidraget har utställningen kunnat vara stationerad och bemannad under hela oktober månad i Gällivare och hela november månad i Kiruna, där den varit placerad i gamla bibliotekets lokaler.

Utställningen visar bland annat bakgrunden till den förhöjda växthuseffekten, som gör att temperaturen på vårt klot sakta stiger. Framför allt vill utställningen inge hopp och ge barnen möjlighet att testa och lära sig mer om förnybara energikällor. Förutom att besöka utställningen får eleverna också programmera och lösa klimatuppdraget Green City med legorobotar i det pedagogiska materialet LEGO Education Mindstorms EV3.

– Det är roligt att möta alla engagerade elever. De får arbeta med frågeställningar i utställningen och vi går runt och lyssnar och diskuterar med dem. Vilket transportsätt är bäst att åka

med om man ska ta sig mellan Luleå och Malmö? Hur fungerar solvatten? Det är två av frågorna som eleverna söker svar på i utställningen, berättar Teknikens Hus pedagog Carina Landström.

Hon har tillsammans med Carina Lidberg och Sigrid Jungsmark, båda NO-lärare på Högalidsskolan, visat utställningen för eleverna och lett dem i experimenterandet med legorobotarna och klimatuppdraget.

– Höjdpunkten på besöket är nog att få programmera legorobotar. Eleverna är duktiga på det och löser uppdragen fortare än deltagarna i TV-programmet Genikampen, säger Carina.

De inköpta legorobotarna kommer efter utställningens slut att delas upp mellan de två kommunerna och lärarna kommer att erbjudas utbildning för att kunna låna materialet och använda det i sin egen undervisning framöver. ■

Foto: Marlene Merilla

Carina Landström, pedagog vid Teknikens Hus.

Information angående tillämpningsregler och avgifter förskola

Kiruna kommuns tillämpningsregler och avgifter för förskola, pedagogisk omsorg och fritidshem har reviderats 2015-07-01 vilket innebär vissa förändringar. Förändringarna har gjorts utifrån senaste forskning, skollag och barnkonventionen. Forskning visar att det är av stor betydelse att barn får en balans mellan vila och tid i förskolan.

- *Barn ska från och med ett års ålder erbjudas förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt (Skollagen kapitel 8§5).*
- *Barnens bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn, detta gäller alla som fattar beslut (Artikel 3 i barnkonventionen). Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder (Artikel 31 Barnkonventionen)*
- *Anknytningsteorier har visat att det har en stor betydelse för barnens utveckling, trygg anknytning är en fantastisk bra skyddsfaktor, påverkar kognitionen positivt. (Karin Lunden).*

Förändringar i tillämpningsregler och avgifter

Barn till vårdnadshavare som är föräldralediga med nyfött syskon har rätt till plats i förskola 15 timmar per vecka. Om barnet är mellan 3 - 5 år har det rätt till allmän förskola, vilket är avgiftsfritt. Då kan platsen inte nyttjas under grundskolans lovdagar, förutom under sommarlovet då avgift debiteras.

Vid vårdnadshavares semester eller annan ledighet är de barn som är 3 - 5 år endast berättigat till allmän förskola 15 timmar per vecka. Barn 1-2 år är lediga och har inte rätt till förskola. Om vårdnadshavare blir beordrade arbete, utbildningar under exempelvis en ledigvecka har barnet oavsett ålder rätt till förskola under vårdnadshavarens arbetstider.

Verksamheten har rätt att stänga fyra dagar per år för verksamhetsplanering och kompetensutveckling. Detta är en kvalitetshöjande faktor och vårdnadshavarna ombeds respektera och planera för detta. Besked om vilka dagar det gäller ska lämnas senast tre månader i förväg. Planerings- och kompetensutvecklingsdagarna ingår i den ordinarie taxan och ger inget avdrag på avgiften. ■

Text: Anne-Maj Stålnacke och Ulrica Törneborg

Sortera rätt i juletider

Under julen uppkommer det extra mycket avfall från dekorationer, presenter och julstök.

Här har vi samlat information om det vanligaste julavfallet och hur det ska sorteras och återvinnas. Ta hand om avfallet på rätt sätt och låt julen bli en trevlig högtid även för miljön. Text: Stina Johansson

SÅ HÄR SORTERAR DU FÖLJANDE:

- **Julklappspapper, kartong, wellpapp** sorteras som pappersförpackning på återvinningsstationen.
- **Julklappssnören, etiketter, julkulor i plast och glitter** lägger du i soppåsen.
- **Frigoliten** som skyddar varan i kartong-en sorteras som plastförpackning.
- **Trasig julbelysning, adventsljusstakar, elektronik** eller annat med sladd eller batteri sorteras som elektronikavfall på återvinningscentralen.
- **Julgranar, tallris och andra grovsopor** lämnas på återvinningscentralen.
- **Trasiga leksaker med sladd eller batteri, som lyser, rör sig, piper eller låter** ska sorteras som elektronikavfall på återvinningscentralen.
- **Värmeljuskoppar sorteras som metallförpackning på återvinningsstationen.** Olika metaller sorteras i återvinningsprocessen så innan du återvinner värmeljuskoppen - lossa på vekeshållaren som är av järn så följer inte aluminiumkoppen med när magneter separerar olika metaller.
- **Alla förpackningar av metall, glas, papper, plast samt tidningar lämnas på återvinningsstationen.** Platta till och vik ihop kartonger och andra pappersförpackningar så mycket som möjligt.
- **Glödlampor och batterier** är farligt avfall och ska lämnas i batteri- och glödlampsholkar eller på återvinningscentralen.
- **Aluminiumfolie, folieformar, ischokladformar, konservburkar och andra metallförpackningar** lämnas på återvinningsstationen.
- **Skinkspad och fett ska inte hällas ut i avloppet**, det stelnar snabbt och kan sätta igen dina ledningar. Hantera olja, fett och skinkspad precis som övriga större mängder fett, håll det i en tät brännbar förpackning och släng det i soporna. Dopp i grytan är bättre än stopp i avloppet.

KLIPP UT OCH SPARA

Gestaltningen vid Ullspiran invigd

Den 18 november invigde LKAB, Statens konstråd och Kiruna kommun gabionlandskapet vid Ullspiran. Stora stålburar i olika storlekar har fyllts med betong och tegel från huskropparna. Syftet med projektet, som konstnärerna Sofia Sundberg, Karl Tuikkanen och Ingo Vetter har arbetat med, är att med hjälp av gabioner återskapa de gamla husgrunderna på deras ursprungliga platser. Gestaltningen i Gruvstadsparken var en del av regeringsuppdraget "Samverkan om gestaltning av offentliga miljöer" år 2010-2013.

Kultur- och utbildningsförvaltningen

Välbesökt spårkafé

Under hösten har Kiruna Stadsbibliotek stått som värd för ett populärt Språkcafé, anordnat i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan. Vid tillfället på bilden kom närmare 50 deltagare! Språkcaféet fyller en särskilt viktig funktion för de som vill och behöver lära sig svenska, men som inte har kunnat börja i en SFI-klass än. Ett perfekt sätt att förena nytta med nöje, för roligt är det!

press reader

Kultur- och utbildningsförvaltningen

PressReader för dig som vill läsa tidningar

Nu finns PressReader på Kiruna Stadsbibliotek. Där kan du läsa över 4700 tidningar och tidskrifter från hela världen skrivna på 60 olika språk, bland annat engelska, arabiska, kinesiska, franska, tyska, italienska, ryska - och på svenska och de andra nordiska språken förstås!

Kommunkontoret

Ny översiktsplan för Kiruna kommun

Kommunfullmäktige har beslutat att Kiruna kommuns översiktsplan ska förnyas. Den gällande översiktsplanen antogs 2002, men mycket har förändrats sedan dess. Den utveckling som pågår i kommunen kräver tidsenliga beslutsunderlag. En översiktsplan är kommunens strategiska plan för användning av mark och vatten i hela kommunen. Planen används vid prövning av bygglov, detaljplanläggning, placering av anläggningar och används också av Länsstyrelsen och andra myndigheter vid deras bedömningar.

I planen hanteras t ex förslag på områden för byggande närmare stranden än 100 m, områden för vindkraft, turism, klimatfrågor.

Arbetet med översiktsplanen kommer att påbörjas under 2016 med dialog och samråd. Antagande av planen beräknas ske under 2018.

Kommunkontoret

Polisens och kommunens medborgarlöften

I början av november bjöd Polisen och kommunen in Kirunaborna till flera dialogcaféer, där de fick prata med företrädare för Polis och kommun samt svara på öppna frågor om tre temaområden: Trafik, Droger och unga samt Inbrott, skadegörelse och klotter. Totalt har 211 personer lämnat in synpunkter under mötena som varit i Vittangi, Soppero, Karesuando, Kiruna Stadshus och skolor i tätorten.

Deltagande efter kön:

113 kvinnor,
99 män
15 uppger ej kön.
1 uppger annat.
Åldersfördelning:
13-17 år 78 %,
46-60 år 10 %,
61-75 år 7%,
18-45 år 0 %

De som deltagit i undersökningen kan ha svarat samt kunnat ge förslag på förbättringar i ett eller alla temaområden. Det område som flest, enligt sammanställningen av enkäten, har lämnat synpunkter om är trafik och t ex hastigheter, belysning och underhåll vintertid. Nu börjar Polismyndigheten och kommunen i sina verksamheter att titta på vilka åtgärder som kan göras på kort och lång sikt, för formulera medborgarlöften. Dessa presenteras i nästa nummer av Kiruna Information.

Nu finns Kiruna kommun både på Instagram och på Facebook! Gå in och följ oss för att få uppdateringar om det som händer i våra verksamheter.

Fritidsledarna som arbetar på Ungdomens Hus under julen är Pirkko Törnqvist och Ellen Autio.

Kultur- och utbildningsförvaltningen

Besök Ungdomens Hus under jullovet!

Ungdomens hus är en mötesplats för alla unga som fyllt 13 år eller börjat årskurs 7. Här kan ni spela pingis och biljard, baka, laga mat, spela spel eller bara umgås. Fritidsledarna som arbetar på plats är Ellen Autio och Pirkko Törnqvist. Ellen älskar att arbeta med tjejgrupper och duktig inom feministiskt självförsvar och Pirkko brinner för arbetet med killgrupper och är aktiv inom Kvinnojouren och upplyser gärna om mäns våld mot kvinnor och tjejer.

Torsdagen den 17 dec bjuds det på jultmys!

Under jullovet bakar vi pepparkakor, lussekatter och annat julgodis. Vi har jultypsspel och kör olika tävlingar med priser. Vi kommer även att anordna både pingis- och biljardturnering samt charader, säger ungdomskonsulent Annelie Taavola som är ansvarig för Ungdomens Hus.

Kom ä pyssla med oss!

Öppettider Ungdomens Hus under jullovet

Julafton	15.00-18.30
Juldagen	18.30-00.00
Annandag jul	18.30-00.00
Nyårsafton	15.00-18.30

Utöver dessa dagar är Ungdomens Hus öppet: Måndag-torsdag 18.00-21.30

Ett klipp för nya mötesplatsen. I november öppnade Café Metropol och på plats för att klippa bandet fanns representanter från Salamföreningen, Svenska kyrkan, Kiruna kommun, Studieförbundet Vuxenskolan, Kiruna mot rasism och Arbetsförmedlingen.

Ny mötesplats invigd!

Proppfullt med människor, kaffe och kaka, sång och musik. När den nya mötesplatsen Café Metropol invigdes var det fullt ös.

Det var många som kom för att delta i invigningen av Café Metropol för ett par veckor sedan. Caféet är en mötesplats för alla Kirunabor, ung eller gammal, familj eller singel. På mötesplatsen kommer det att erbjudas olika aktiviteter och underlätta för möten mellan människor, kulturer och nationaliteter, något som kommunalrådet Kristina Zakrisson tog upp när hon klippte bandet.

Café Metropol är ett samarbete mellan Arbetsförmedlingen, Svenska kyrkan, Migrationsverket, Studieförbundet vuxenskolan, Kiruna mot rasism, Salamföreningen, Rädda barnen och Kiruna kommun. Titta gärna in!

Text: och foto: Ulrika Isaksson

